

UDK: 159.923.3 - 057.875	Godišnjak za psihologiju, vol 6, No 8., 2009, pp.173-184	ISSN 1451-5407

Dušan Todorović,
Ljubiša Zlatanović,
Snežana Stojiljković,
Jelisaveta Todorović,
Filozofski fakultet,
Niš

POVEZANOST PERFEKCIONIZMA SA SAMOPOŠTOVANJEM I DEPRESIVNOŠĆU KOD STUDENATA²¹

Apstrakt

Cilj ovog rada je ispitivanje povezanosti perfekcionizma sa samopoštovanjem, i sa depresivnošću studenata.

Instrumenti: Multidimenzionalna skala perfekcionizma (Frost, Marten, Lahart, Rosenblate, 1990., adaptaciju skale izvršile S. Stojiljković i S. Maksić), Rozenbergova skala globalnog samopoštovanja (Rosenberg Self-Esteem Scale, RSES) i Bekov inventar depresivnosti (Beck depression invenotry, BDI). Ispitivanje je sprovedeno na prigodnom uzorku ispitanika.

Uzorak istraživanja je prigodan i čine ga 300 studenata druge godine studija, sa 6 različitih fakulteta Univerziteta u Nišu.

Rezultati sprovedenog istraživanja pokazuju postojanje povezanosti pojedinih pozitivnih aspekata perfekcionizma sa globalnim samopoštovanjem, kao i povezanost negativnih aspekata perfekcionizma sa depresivnošću kod studenata. stepenom depresivnosti.

Ključne reči: perfekcionizam, samopoštovanje, depresivnost.

²¹ Nastanak ovog rada delimično je finansiran sredstvima Ministarstva za nauku i tehnološki razvoj republike Srbije u okviru rada na projektu 149062D.

Uvod

Jedna od najjednostavnijih definicija perfekcionizma je da je to težnja za nepogrešivošću u svim aspektima života. Perfekcionista osoba postavlja sebi visoke zahteve, radi veoma savesno i odgovorno, trudeći se da dosegne postavljene ciljeve. Ako osoba poseduje odgovarajuće razvijene sposobnosti ona može postići veliki uspeh u onome što radi i to je ispunjava zadovoljstvom. Ovo predstavlja tzv. zdravi ili adaptivni perfekcionizam koji se smatra zdravom težnjom ka visokim postignućima i faktorom koji podstiče postignuće.

Prema Hamačeku, perfekcionizam može biti normalan (funkcionalni) i neurotični (disfunkcionalni). Normalni perfekcionista postavlja sebi realistične ciljeve koji dovode do osećanja zadovoljstva i jačanja samopouzdanja. Normalni perfekcionizam ne samo da nije patološki fenomen, nego se opisuje i kao potreba ka visokim postignućem i tendencija za samoaktuelizacijom. S druge strane, neurotski perfekcionista postavlja sebi nerealno visoke ciljeve i lične standarde, koji su motivisani strahom od neuspeha i zabrinutošću da ne razočara druge. To su osobe koje nikako ne mogu da dožive zadovoljstvo zbog obavljenog zadatka, jer je u njihovim očima taj zadatak uvek mogao biti obavljen brže, bolje i savršenije (prema Parker and Adkins, 1995).

Disfunkcionalni ili neurotični perfekcionizam, pored toga što ometa postignuće, može dovesti i do različitih poremećaja. Osnovne manifestacije disfunkcionalnog perfekcionizma su: previsoko postavljene ambicije, često u neskladu sa sposobnostima, obuzetost greškama, nesigurnost u vezi s akcijom koju treba preduzeti, kao i stalno nezadovoljstvo postignutim. Postizanje uspeha postaje za osobu prava opsesija, smanjuje se njena tolerantnost na greške, te su i sitni neuspesi dovoljan razlog da se oseti nekompetentnom. Kao posledica svega, osobu preplavljuje osećanje bespomoćnosti ili sklonost da psihosomatskim tegobama koje dodatno blokiraju njene realne mogućnosti. Najopasnije je to što je takva osoba sklona da vrednuje sebe kao čoveka kroz „spoljašnje“ postignuće, a pritom izostaje svako zadovoljstvo i tokom smog rada i nakon obavljenog zadatka. Pošto je stalno u metežu, a neuspesi se nižu, pored psihosomatskih smetnji, mogu se javiti i nisko samopoštovanje, depresivna stanja, pa i suicidalne ideje. Uz to ide i prateće uverenje da ih drugi ljudi procenjuju lošije ukoliko nisu najbolji u svemu što rade i da će ih drugi manje voleti i manje ceniti zbog toga, što može dovesti do raznih oblika neprilagođenosti u ponašanju i neurotičnih ispoljavanja (prema Stojiljković, 1998a).

Neki autori ističu da je prilikom proučavanja bitno da se razlikuje sam perfekcionizam, tj. stremljenje ka savršenstvu, od stvarnog postizanja perfekcionistačkih ciljeva. Doživljena percepcija da nismo uspeli da ostvarimo željene ciljeve može biti potencijalni izvor doživljenog stresa. Rajs i Slejni (Rice i Slaney, 2002) kažu da upravo ova razlika između posjedovanja perfekcionistačkih ciljeva i pokušaja njihovog ostvarenja ima ključnu ulogu u razlikovanju adaptivnog i maladaptivnog perfekcionizma. Doživljena nemogućnost da ostvarimo i održimo visoko postavljene ciljeve može dovesti do maladaptivnog perfekcionizma.

Najznačajniji korak u istraživanju perfekcionizma je načinjen devedestih godina prošlog veka, kada je shvaćen i definisan kao višedimenzionalni konstrukt i kada je ukazano na njegove adaptivne aspekte. Prema višedimenzionalnom pristupu, u osnovi perfekcionizma je nekoliko faktora. Broj faktora varira zavisno od autora koji definišu ovu relativno postojanu karakteristiku pojedinaca. Frost i sar. (prema Parker and Adkins, 1995) odredili su perfekcionizam kao konstrukt u čijoj osnovi je šest faktora, i to: *sumnja u vezi akcije, visoki lični standardi, prevelika zabrinutost oko grešaka, previsoka očekivanja od roditelja i roditeljska kritika*, kao i *jaka želja za redom i urednošću*. Roditeljska kritika i njihova očekivanja reflektuju trenutne i hronične zahteve roditelja, dok se ostali faktori odnose na određene lične osobine. Frost i sar. naglašavaju da su prevelika samokritičnost i zabrinutost zbog grešaka ono što perfekcionista čini ranjivim i podložnim oboljevanju od različitih psihičkih poremećaja. U skladu s tim, autori su konstruisali skalu za merenje perfekcionizma nazvanu Multidimensional Perfectionism Scale, MPS-F (sastavljenu od 35 ajtema raspoređenih u 6 subkala).

Održanje i poboljšanje samopoštovanja povezano je sa težnjom da predstavimo sebe u što boljem svetlu pred drugima, kao i sa sopstvenim doživljajem da vredimo kao osoba.

Osobe sa visokim samopoštovanjem su manje osetljive na kritiku i neuspeh jer ih ne doživljavaju kao pretnju, takodje one lakše podnose stresne situacije jer imaju vere u svoje sposobnosti, osećaj kontrole i optimizma. Takve osobe se trude da gospodare situacijom što sve smanjuje negativne emocije, one preuzimaju aktivnosti orijentisane na problem, dok osobe sa niskim samopoštovanjem izražavaju samosažaljenje i potrebu za podrškom. Kempbel (prema Todorović, 2005) kaže da ove osobe nemaju jasnu predstavu o sebi, pa traže mišljenje drugih pri čemu su jako osetljive na kriticizam.

Samopoštovanje je koncept koji se pokazao vrlo bitnim za subjektivni doživljaj zadovoljstva ljudi, kao i za uspešnost u različitim područjima delovanja. To je ustvari primarni indikator pozitivne prilagođenosti pojedinca, pa je zato zanimljiv za istraživanja u različitim područjima psihologije. Tradicionalna konceptualizacija samopoštovanja, koja potiče od Rosenberga (prema Sassaroli i Ruggiero, 2005), kaže da je to globalan i jednodimenzionalan konstrukt koji se odnosi na procenu sopstvene vrednosti i poštovanja prema sebi. Lestvica samopoštovanja koju je Rosenberg razvio (Rosenberg Self-Esteem Scale, RSES) temelji se na samoiskazu i proceni globalnog samopoštovanja, odnosno opšteg evaluativnog stava prema sebi. Istraživanja su pokazala kako je samopoštovanje bitna odrednica ili indikator psihičkog zdravlja i normalnog funkcionisanja pojedinca. Na primer, nisko samopoštovanje se pokazalo bitnim faktorom rizika za poremećaje hranjenja i depresiju (Sassaroli i Ruggiero, 2005).

Depresija je patološka promena raspoloženja, o čijem uzroku ne postoji jedinstven odgovor. Može predstavljati reakciju na gubitak voljene osobe, voljenog objekta ili gubitak ideala. U drugim slučajevima može da se radi o biološkim i genetskim faktorima, koji dovode do hemijskih procesa u organizmu koji utiču na raspoloženje i proces razmišljanja.

Depresija se ubraja u osnovne afektivne odgovore čoveka i predstavlja osnovni biofizički odgovor na gubitak objekta ili stanja u koje je uložena nagoniska energija. Depresija, kao posledica gubitka energije izraz je povlačenja *Ja* pred gubitkom (Bukelić, 2000).

Relacije između perfekcionizma, samopoštovanja i depresivnosti mogu biti od značaja za uspeh na studijama, pa samim tim i uspeh u budućoj profesionalnoj karijeri, kao i od značaja za unapređenje zdravlja kod studentske populacije. Stoga istraživanja u ovoj oblasti, koja se još razvija, mogu dati doprinos u poboljšanju akademskog uspeha, unapređenju kvaliteta života i očuvanju zdravlja studenata.

S obzirom da težnja za visokim postignućem može biti važna za uspešno učenje i studiranje ima puno razloga da se ispita da li postoji povezanost perfekcionizma sa samopoštovanjem, kao i povezanost perfekcionizma sa stepenom depresivnosti na studentskoj populaciji.

Metodološki pristup

Ciljevi istraživanja

Cilj ovog istraživanja predstavlja ispitivanje povezanosti perfekcionizma sa samopoštovanjem, i depresivnošću kod studenata različitih fakulteta.

Instrumenti

Stepen izraženosti pojedinih aspekata perfekcionizma, merili smo Multidimenzionalnom skalom perfekcionizma (*Multidimensional perfectionism scale, Frost, Marten, Lahart, Roenblate, 1990.*), prevedena i prilagođena za potrebe istraživanja u našoj sredini 1997. godine (*adaptaciju izvršile Snežana Stojiljković i Slavica Maksić, Institut za pedagoška istraživanja u Beogradu*). MPS daje informaciju o ukupnom skoru perfekcionizma, kao i informaciju o izraženosti sledećih aspekata perfekcionizma: Zabrinutost zbog grešaka, Lični standardi, Roditeljska očekivanja, Roditeljska kritika, Sumnja u vezi akcije i Organizovanost. Totalni skor predstavlja sumu skorova na svim subskalama, osim na Organizovanosti. Skala MPS ima dobre metrijske karakteristike: koeficijent pouzdanosti totalnog skora (procenjen koeficijentom interne konzistentnosti) iznosi 0.90, a pouzdanost subskala kreće se u rasponu od 0.77 do 0.93. Frost i sar. saopštavaju da su ovi podaci dobijeni ispitivanjem 278 studentkinja sa elitnih američkih univerziteta. Skala MPS sadrži 35 ajtema (tvrdnji), a zadatak ispitanika je da na petodimenzionalnoj skali Likertovog tipa zaokruže stepen slaganja ili neslaganja sa datom tvrdnjom, što se kasnije boduje od 1 do 5; veći broj bodova ukazuje na veću izraženost perfekcionizma. Skala sadrži sledeće subskale: Zabrinutost zbog grešaka **CM** (Concern Over Mistakes), Lični standardi **PS** (Personal Standards), Roditeljska očekivanja **PE** (Parental Expectations), Roditeljska kritika **PC** (Parental Criticism), Sumnja u vezi akcije **D** (Doubts About Actions) i Organizovanost **O** (Organization).

Rozenbergova skala globalnog samopoštovanja – RSE (*The Rosenberg Self-Esteem Scale, Rosenberg, 1965*), je jednodimenzionalna skala i meri globalno samopoštovanje ili opštu vrednosnu orijentaciju

pojedince prema samom sebi. Skala sadrži 10 tvrdnji, pet u pozitivnom i pet u negativnom smeru. Ispitanici na petostepenoj skali Likertovog tipa procenjuju u kolikoj se meri tvrdnje odnose ili ne odnose na njih. Teorijski raspon skorova je od 0 do 40. Veći rezultat znači veći stepen samopoštovanja.

Stepen izraženosti depresivnih simptoma kod studenata, merili smo upitnikom BDI (*Beck depression inventory, Beck, 1978*). Sastoji se od 21 stavke koje se odnose na različite simptome depresije. U svakoj stavki navedena su četiri intenziteta simptoma, a ispitanik bira onaj koji najbolje opisuje njegovo stanje u poslednje dve nedelje, uključujući i dan ispunjavanja upitnika. Zbir rezultata svih tvrdnji predstavlja stepen depresivnosti, pri čemu viši rezultati upućuju na jači intenzitet depresije.

Uzorak ispitanika

Ispitivanje je sprovedeno na prigodnom uzorku ispitanika. Čine ga 300 studenata druge godine studija, sa 6 različitih fakulteta Univerziteta u Nišu, i to: Filozofskog, Ekonomskog, Pravnog, Elektronskog, Medicinskog i Građevinsko-arhitektonskog fakulteta.

Prikupljanje podataka sprovedeno je u prostorijama navedenih fakulteta tokom 2008. godine. Ispitivanje je bilo grupno.

Uputstva za rad davana su od strane istraživača, a bilo ih je i u pisanoj formi u zaglavlju samog upitnika čime je bila obezbeđena uniformnost uslova pod kojima je sprovedeno ispitivanje. Ispitanicima je rečeno i naglašeno da je privatnost podataka zagarantovana i da će se podaci primenjivati isključivo u istraživačke svrhe. Ispitanicima je najpre zadavana Multidimenzionalna Skala Perfekcionizma – MPS, potom Rozenbergova Skala Globalnog Samopoštovanja, i zatim Bekov Inventar Depresivnosti. Za popunjavanje sva tri instrumenta, ispitanicima je aproksimativno bilo potrebno 30 minuta.

Rezultati istraživanja

Povezanost pojedinih aspekata perfekcionizma i samopoštovanja kod studenata

Imajući u vidu postavljene ciljeve, a sa namerom da što bolje razumemo perfekcionizam, samopoštovanje i depresivnost kod studenata, ispitana je povezanost svakog od aspekata perfekcionizma i totalnog perfekcionizma sa globalnim samopoštovanjem, a potom i sa depresivnošću, na uzorku studenata našeg istraživanja.

Kao mera povezanosti korišćen je Pirsonov koeficijent korelacije, a u prikazu rezultata praćen je redosled subskala na MPS-F skali.

Tabela 1. Povezanost aspekata perfekcionizma sa globalnim samopoštovanjem kod studenata različitih fakulteta

		Globalno samopoštovanje (Rozenbergova skala)
Zabrinutost zbog grešaka (CM)	r	-,429
	Sig.	,000
Lični standardi (PS)	r	,088
	Sig.	,130
Roditeljska očekivanja (PE)	r	-,221
	Sig.	,000
Roditeljska kritika (PC)	r	-,350
	Sig.	,000
Sumnja u vezi akcije (D)	r	-,519
	Sig.	,000
Organizovanost (O)	r	,197
	Sig.	,001
MPS Total	r	-,391
	Sig.	,000

U tabeli 1 se može videti da su utvrđene statistički značajne korelacije svih aspekata perfekcionizma, osim aspekta *Lični standardi (PS)*, sa stepenom globalnog samopoštovanja.

Utvrđena je negativna korelacija Globalnog samopoštovanja i aspekata perfekcionizma *Zabrinutost zbog grešaka*, *Sumnja u vezi akcije*, *Roditeljska očekivanja* i *Roditeljska kritika* a sve značajno na nivou od .001.

S druge strane, postoje pozitivne korelacije Globalnog samopoštovanja i aspekata perfekcionizma *Organizovanost* ($r = ,197$), značajne na nivou .001.

Povezanost pojedinih aspekata perfekcionizma i depresivnosti kod studenata

U tabeli 2 prikazani su podaci o povezanosti aspekata perfekcionizma i depresivnosti kod studenata. Može se videti da je utvrđena pozitivna korelacija, statistčki značajna na nivou .001, između svih subskala koje mere nezdrave ili maladaptivne aspekte perfekcionizma *Zabrinutost zbog grešaka*, *Sumnja u vezi akcije*, *Roditeljska očekivanja* i *Roditeljska kritika* i depresivnosti.

Tabela 2. Povezanost aspekata perfekcionizma sa stepenom depresivnosti kod studenata različitih fakulteta

		Depresivnost
Zabrinutost zbog grešaka (CM)	r	,470
	Sig.	,000
Lični standardi (PS)	r	-,010
	Sig.	,860
Roditeljska očekivanja (PE)	r	,330
	Sig.	,000
Roditeljska kritika (PC)	r	,354
	Sig.	,000
Sumnja u vezi akcije (D)	r	,509
	Sig.	,000
Organizovanost (O)	r	-,279
	Sig.	,000
MPS Total	r	,466
	Sig.	,000

Diskusija rezultata i završna razmatranja

Povezanost pojedinih aspekata perfekcionizma i samopoštovanja kod studenata

U skladu sa očekivanjima, potvrđena je negativna korelacija *Globalnog samopoštovanja* i aspekata perfekcionizma *Zabrinutost zbog*

grešaka, Sumnja u vezi akcije, Roditeljska očekivanja i Roditeljska kritika a sve na statistički značajnom nivou. S druge strane, postoje pozitivne korelacije *Globalnog samopoštovanja* i aspekta perfekcionizma *Organizovanost*.

To bi moglo značiti da osobe koje imaju tendenciju da negativno reaguju na greške na ličnom planu, i retko su zadovoljne sopstvenim uspesima koje postižu, pritom sniženo cene i poštuju sebe. Ovakve osobe obično previše očekuju od sebe, teže ka savršenstvu u ostvarivanju zadataka i radu, a greške koje su realno i neminovno sastavni deo svake aktivnosti, doživljavaju tragično i neretko kao posledicu nedovoljnih osobenih kvaliteta.

Pored toga smatraju da njihovi roditelji grade vrlo visoka očekivanja prema njima i doživljavaju svoje roditelje preterano kritizerski nastrojenim prema postignućima sopstvene dece. Upravo je ovakav tzv. *socijalno očekivani aspekt perfekcionizma*, posledica straha od neuspeha, koji je u nizu istraživanja (Hewitt and Flett, 1991a) povezivan s' negativnom samoevaluacijom i socijalnom anksioznošću, te sniženim samopoštovanjem.

Jedini od aspekata perfekcionizma koji je u pozitivnoj i statistički značajnoj korelaciji sa samopoštovanjem, predstavlja zdrave težnje ka redu i organizovanosti u radu i aktivnostima. Tako da osobe koje uspeju da održe sklad i urednost pri ostvarivanju zadataka, samim tim efektivnije dosegnu postavljene ciljeve. A jasno je da uspesi pozitivno deluju na sliku i stav koji gradimo prema sebi.

Povezanost pojedinih aspekata perfekcionizma i depresivnosti kod studenata

Prilikom ispitivanja veza koje postoje između perfekcionizma i depresivnosti, utvrđena je pozitivna i statistički značajna korelacija, između svih subskala koje mere nezdrave ili maladaptivne aspekte perfekcionizma (*Zabrinutost zbog grešaka, Sumnja u vezi akcije, Roditeljska očekivanja i Roditeljska kritika*) i depresivnosti.

Može se zaključiti da osobe koje grade verovanja da drugi, počev od njihovih roditelja, imaju perfekcionistička očekivanja prema njima- češće pate od depresivnih simptoma, nego što je to slučaj sa onima koji ne osećaju pritisak od drugih koji im "traže" savršene rezultate. Pri tom, sve to može biti pojačano i težnjom da evaluiraju sopstvene akcije ne samo prema

realnoj učestalosti grešaka ili neuspeha, već prema ličnom doživljaju ovakvih iskustava. Neretko ove lične doživljaje neuspeha karakteriše preuveličavanje pa i katastrofiranje. Samim tim ove osobe same utiču na svoje nove neuspehe i pojačavaju stres kod sebe, čime stvaraju uslove potrebne za razvoj depresije.

Ovakvi rezultati su potvrdili nalaze pojedinih istraživanja sprovedenih u anglosaksonskoj americi (Frost et al., 1990, Cox and Enns, 2003), gde je nađeno da studenti kod kojih dominira *perfekcionizam usmeren na sebe* (visok skor na aspektima Zabrinutosti zbog grešaka i Sumnja u vezi akcije) i *socijalno očekivani perfekcionizam* (visok skor na aspektima Roditeljska očekivanja i Roditeljska kritika), često pate od subkliničke depresije.

Dobijena negativna korelacija aspekta perfekcionizma *Organizovanost* i depresivnosti, ukazuje da su pojedinci kod kojih je zastupljen adaptivni perfekcionizam, odnosno težnja da uredi svoje aktivnosti i organizuju sopstvene obaveze i delovanje a samim tim i lakše ostvaruju postavljene ciljeve i standarde, nemaju izražene depresivne simptome.

Zaključak

Empirijski nalazi dobijeni u ovom istraživanju pokazali su da postoji povezanost perfekcionizma, odnosno njegovih pozitivnih aspekata sa samopoštovanjem, a negativnih aspekata sa depresivnošću, na uzorku studenata. Rezultati istraživanja su jasno pokazali da postoji pozitivna korelacija aspekta *Organizovanost*, kao adaptivnog aspekta perfekcionizma, i globalnog samopoštovanja. S druge strane, dobijena je negativna korelacija maladaptivnih aspekata perfekcionizma i globalnog samopoštovanja. Nađena je i pozitivna korelacija maladaptivnih aspekata perfekcionizma i depresivnosti, dok je adaptivni aspekt *Organizovanost* u negativnoj korelaciji sa depresivnošću studenata.

Smatramo da oblast istraživanja treba proširiti tako što će se uključiti i druge karakteristike ličnosti koje mogu biti značajne u proučavanju fenomena perfekcionizma, depresivnosti i samopoštovanja, kao i korišćenjem drugih instrumenata, kako bismo sa većom verovatnoćom donosili zaključke o povezanosti navedenih konstrukata.

Literatura

- Bukelić, J. (2000): *Socijalna psihijatrija*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd
- Cox, B. J., Enns, M. W. (2003): Relative stability of dimensions of perfectionism in depression. *Canadian Journal of Behavioural Science*. Vol 35(2) 124-132.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L. (2002): *Perfectionism: theory, research and treatment*. Washington, DC, American Psychological Association.
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C. and Rosenblate, R. (1990): The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14, 5, 449-468.
- Heatherton, T. F., Polivy, J. (1991): Development and Validation of a Scale for Measuring State Self-Esteem, *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 6, 895-910.
- Hewitt, P.L. and Flett, G.L. (1991a): Dimensions of perfectionism in unipolar depression. *Journal of abnormal psychology*, 100 (1), 98-101.
- Hewitt, P.L. and Flett, G.L. (1991b): Perfectionism in the self and social context: Conceptualization, Assessment and Association With Psychopathology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60 (3), 456-470.
- Olport, G. (1969): *Sklop i razvoj ličnosti*. Beograd, Kultura.
- Parker, W. D. and Adkins, K. (1995a): A psychometric examination of the Multidimensional Perfectionism Scale, *Journal of psychopathology and behavior assessment*, 17, 4, 323-334.
- Parker, W. D. and Adkins, K. (1995b): The Incidence of Perfectionism in Honors and Regular College Students, *The Journal of Secondary Gifted Education*, 303-309.
- Rice, K. G., Slaney, R. B. (2002): Clusters of perfectionists: Two studies of emotional adjustment and academic achievement. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 35(1), 35.
- Rice, K. G., Lopez, F. G. (2004): Maladaptive perfectionism, adult attachment and self-esteem in college students. *Journal of College Counseling*, 7, 118-128.
- Rosenberg, M., and Kaplan, H. (1982): *Social Psychology of the Self-Concept*, Illinois, Harlan Davidson
- Sassaroli, S. and Ruggiero, G.M. (2005): The Role of Stress in the Association between Low Self-Esteem, Perfectionism, and Worry,

- and Eating Disorders. *International, Journal of Eating Disorders*, 37(2), 135-141.
- Slaney, P. D., Rice, K. G., Mobely, M., Trippi, J., Ashby, J. S. (2001): The revised almost perfectionism scale. *Measurement and evaluation in counseling and development*, 34, 4, 130-145.
- Stojiljković, S. (1998a): Perfekcionizam: zdrava ili nezdrava težnja ka visokom postignuću, *Psihologija danas*, 3, 36-7.
- Stojiljković, S., Maksić, S., Ristić, Ž. (1998b): *MPS – mogućnost korišćenja u našoj sredini*, Empirijska istraživanja u psihologiji IV (knjiga rezimea), Beograd, Filozofski fakultet.
- Terry-Short, L. A., Owens, R. G., Slade, P. D. and Dewey, M. E. (1995): Positive and negative perfectionism, *Personality and Individual Differences*, 18, 663-668.
- Todorović, J., (2005): *Vaspitni stilovi roditelja i samopoštovanje adolescenata*, Prosveta. Niš.

Dušan Todorović, Ljubiša Zlatanović, Snežana Stojiljković, Jelisaveta Todorović

RELATIONS OF PERFECTIONISM TO SELF-ESTEEM AND DEPRESSION IN STUDENTS

Abstract

The goal of this study was to explore correlations between perfectionism, self-esteem and level of depression on a sample of students.

Instruments: Multidimensional Perfectionism Scale (Frost, Marten, Lahart, Rosenblate, 1990., translation and adaptation made by Stojiljkovic and Maksić), Rosenberg Self-Esteem Scale (RSES) and Beck depression inventory (BDI).

Sample used in the study is appropriate, consisting of 300 students from six different faculties from University of Nis.

Results of conducted study indicate correlations between some positive aspects of perfectionism with global self-esteem, and also correlations between some negative aspects of perfectionism with level of depression.

Keywords: *perfectionism, self-esteem, depression.*